Mányi Balázs: az MI etikai kérdései kilépnek a szűken vett tech- és jogi diskurzusból

A divatipar digitális és etikai átalakulása új korszakot nyit, amelyben a technológia már nem önmagában érték, hanem felelős, emberközpontú innovációval együtt válik valódi előrelépéssé. A Globális Fenntartható Divathét 10. jubileumi konferenciáján idén a Mesterséges Intelligencia Etikai Fórum (MIEF) is ott lesz. Mányi Balázs a MIEF alelnöke, címzetes egyetemi docens, a CertEdgeAI alapítója arról beszélt, hogy miként formálja az ikerátmenet – a digitalizáció és a fenntarthatóság összefonódása – a divat jövőjét.

Szakmailag és stratégiailag is jelentős, hogy a MIEF idén részt vesz a divathéten. Mányi Balázs moderátorként, Dr. Markovics Milán Mór, a MIEF elnöke, MI-etika kutató, egyetemi adjunktus pedig beszélgetőpartnerként lesz ott az „Ikerátmenet: Digitális ökoszisztémák és etikus megfelelés a divatiparban“ c. panelbeszélgetésen. A beszélgetésben részt vesz még: Alessio Gugliotta, az EIT Manufacturing South milánói senior programmenedzsere, aki technológiatranszferre és innovációmenedzsmentre specializálódott; Eija Salmi, a Cumulus globális művészeti és design egyetemi hálózat főtitkára, a nemzetközi oktatás és fenntartható innováció elkötelezett támogatója, illetve Dr. habil. Csanák Edit, DLA, az Óbudai Egyetem Terméktervezési Intézetének igazgatója, divatelméleti szakértő és tervező, a design és gyártás összekapcsolásának kutatója.

„Számomra ez panelbeszélgetés annak a jele, hogy az MI etikai kérdései kilépnek a szűken vett tech- és jogi diskurzusból és megjelennek olyan iparágakban is, amelyek elsőre távolinak tűnnek ettől a témától. A divatipar ma a fenntarthatóság és a digitalizáció metszéspontjában áll: a Digitális Termékútlevél, az algoritmikus tervezés és az ellátási lánc automatizálása mind olyan területek, ahol MI-alapú rendszerek döntenek vagy döntést támogatnak. A MIEF számára ez azt jelenti, hogy egy jubileumi, nemzetközi figyelmet kapó eseményen mutathatjuk meg: az etikai és szabályozási gondolkodás nem utólagos kontroll, hanem a fenntartható átalakulás egyik alapfeltétele. Stratégiailag ez egy híd is a szakpolitikai szereplők, az akadémia és az iparági gyakorlat között, pontosan az a közeg, ahol a MIEF a legtöbbet tud hozzátenni“ – részletezte Mányi Balázs.

Úgy véli, hogy a fenntartható divat és a mesterséges intelligencia etikája valójában ugyanazt a kérdést feszegeti más megközelítésből: hogyan hozzunk felelős döntéseket olyan rendszerekben, amelyeknek hosszú távú, nehezen visszafordítható hatásai vannak. A fenntartható divat a nyersanyagtól a hulladékig terjedő láncot próbálja átláthatóvá és elszámoltathatóvá tenni, a MI etika pedig az algoritmikus döntéshozatal átláthatóságát és elszámoltathatóságát. „Ha ez a két beszélgetés külön szobában zajlik, könnyen előfordulhat, hogy egy iparág úgy vezet be MI-alapú megoldásokat (készletoptimalizálás, kereslet-előrejelzés, generatív tervezés), hogy közben újratermeli azokat a problémákat, torzításokat, átláthatatlan döntéseket, amelyeket az etikai keretek éppen kezelni próbálnak. Egy közös térben viszont a fenntarthatósági szakértők időben megkapják azt a szemléletet, ami megelőzi ezeket a hibákat, az MI etikai szakma pedig valós, konkrét alkalmazási terepet kap a saját elveinek teszteléséhez“ – mondta a MIEF alelnöke.

A MIEF elsősorban azt a fajta interdiszciplináris szemléletet hozza, amit a saját összetétele is tükröz: jogászok, média szakemberek, informatikusok, kutatók és

biztonságpolitikai szakértők közös gondolkodását. Egy kreatív iparágban ez azért érték, mert az MI bevezetése ott ritkán nem csak technikai kérdés, hanem jogi (szerzői jog, felelősség), társadalmi (munkahelyek, kreatív autonómia) és biztonsági (adatvédelem, ellátási lánc integritása) dimenziói is vannak egyszerre. A MIEF nem termékeket vagy technológiákat képvisel, hanem egy keretrendszert ad ahhoz, hogyan lehet ezeket a döntéseket felelősen meghozni, ajánlások, háttéranyagok és képzési tapasztalat formájában. Ez a fajta, iparágtól független, de gyakorlatorientált etikai és szabályozási tudás ritkán van jelen ilyen konferenciákon, pedig pontosan erre van szükség, amikor egy szektor most kezdi beépíteni az MI-t a mindennapi működésébe.

„Megnézhetjük az emberközpontú innovációt, az algoritmusokat, vagy az automatizációt. Véleményem szerint az automatizáció nem cél, hanem eszköz marad, és a döntési pontokon végig ott van az emberi felelősség és belátás lehetősége. A divatiparban ez konkrétan azt jelenti, hogy egy generatív tervező rendszer vagy egy kereslet-előrejelző algoritmus nem veszi át a kreatív vagy etikai döntést, hanem támogatja azt és a folyamat végig átlátható marad azok számára, akikre hatással van, a tervezőtől a gyártói lánc dolgozóján át a fogyasztóig. Emberközpontú innováció ott van jelen, ahol a hatékonyságnövelés nem megy a méltányosság, a munkakörülmények vagy a fogyasztói bizalom rovására. Ez nem a technológia lassítását jelenti, hanem azt, hogy a tervezés kiindulópontja mindig az legyen: kinek, milyen hatással, és milyen felelősséggel jár ez a rendszer“ – vélekedett Mányi Balázs.

Moderátorként több kérdésre is rá szeretne kérdezni a szakember a panelbeszélgetésen. „Néhány konfliktuspont szerintem visszatérően felszínre kerül és ezekre moderátorként direkt rá is szeretnék kérdezni. Az egyik a sebesség és a felelősség konfliktusa: a piaci nyomás gyors MI-bevezetést sürget, miközben az etikai és szabályozási keretek, mint a Digitális Termékútlevél, lassabban alakulnak ki. A másik az átláthatóság kérdése az ellátási láncban, ahol az MI egyszerre lehet a megoldás (nyomon követhetőség, hitelesítés) és egy új kockázati pont (kiberbiztonsági sebezhetőség, adatmanipuláció, OT rendszerek, üzleti titkok). A harmadik pedig a kreatív munka és a generatív tervezés viszonya: hol húzódik a határ a hatékony eszközhasználat és a kreatív felelősség kiüresedése között. Ezeket a kérdéseket nem eldönteni szeretném a panelen, hanem úgy strukturálni a beszélgetést, hogy a különböző szakmai perspektívák (tervező, technológus, szabályozó) valóban egymásra reagáljanak, ne csak egymás mellett beszéljenek“ – vázolta.

A GSFW 10. jubileumi divathét egy egész napos, nemzetközi szakmai esemény, amely a fenntartható divat, a digitális innováció és az etikus technológiai átmenet témáit állítja középpontba. A programban panelbeszélgetések, szakértői előadások, interdiszciplináris kerekasztalok és inspiráló nemzetközi prezentációk szerepelnek

A divathét részletei: https://gsfashionweek.com/10thgsfw-overview-jubilee-year/

MIEF: https://www.mief.hu/

https://www.facebook.com/mief.hu

https://www.linkedin.com/company/mi-etika-forum/